

**ФРЕНСКИЯТ ШАНСОН –
ПРИРОДАТА И ДУХОВНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ПЕСЕНТА**

Мина Сучева

Резюме:

Жанрът на френската популярна музика, който е привличал най-голямо академично внимание, винаги е бил шансонът – тази хибридна част от френската популярна култура, която включва форми на популярна музика с връзки към класиката и поезията, театъра и живото изпълнение. Независимо, че днес шансонът не е в своя апогей така, както през средата на миналия век, несъмнено любопитната му природа и влияние все още заемат важно място в йерархията на музикалните жанрове.

В тази връзка, целта на настоящата статия е да се опита да разкрие природата и духовните измерения на френския шансон, като заедно с това да покаже, че „песента“ не е само музикален жанр, но и културен феномен, който дълбоко отразява идентичността, историята и душевността на Франция. Със своите текстове, наситени с емоция, социална критика и дълбоки разкази, шансонът винаги е бил нещо повече от музика – той е огледало на обществото и важен носител на националната културна памет.

Ключови думи: френски шансон, музика, идентичност, култура, памет.

Когато се изследва природата на шансона, могат да се открият определения, които резонират с много по-широк и установен дискурс за жанра: продукт на медийни публикации, критични коментари, ревюта на албуми, материали от музикалната индустрия, дори принос на любители и слушатели. Взет като цяло, този дискурс предполага, че съществува едно по-специфично значение на термина „шансон“ – нещо повече от просто „популярна песен“, тъй като се подчертава, че това е определен жанр със собствен набор от „правила“¹. В свое изследване Рейчъл Хауърт (Rachel Haworth, 2015)

¹ Fabbri, F., 1982. A Theory of Musical Genres: Two Applications. In: Popular Music Perspectives: Papers from the First International Conference on Popular Music Research, Amsterdam, June 1981, ed. by David Horn. Online at: http://www.francofabbri.net/files/Testi_per_Studenti/ffabbri81a.pdf [Accessed 11 October 2024].

посочва, че „шансонът“ е „качествена, много добре изработена и артистична форма на популярна музика“; това е „литературен жанр, форма на поезия, поставена чрез музиката, с претенции за висок културен статус”². Добавено е, че този жанр притежава „образователни и просветителски качества и е в състояние да направи своята публика много по-добра, като по този начин прави и изкуството достъпно за масите”, както и че „шансонът представя чувствата и миогледа на своите слушатели чрез личността на певеца-композитор и представлява универсален културен продукт, привлекателен за всички (поне във Франция)”³.

В дебатите за природата и духовността на френския шансон се откриват елементи, които включват позоваването на жанра като поезия, изключително богатство, конкретен светоглед, неговите неопределими, неизмерими качества, неочаквани теми, които изследва. Липсата на ясна дефиниция на понятието „шансон” или по-точно обяснение на тези идеи също е характерно за дискурса и насочва към множеството значения, които терминът може да изпълнява.

Многообразието (дори полиморфност) на жанра е подчертано и от изследователите на шансона. В свои проучвания Дейвид Лусли (David Looseley, 2003) анализира „безразборната употреба” на термина⁴, а Питър Хокинс (Peter Hawkins, 2000) отбелязва, че „терминът шансон не е просто популярна разновидност на поезията, не е просто комерсиален продукт на медийната индустрия, не е просто отражение на популярния вкус, нито дори разновидност на народната песен. И именно поради своя двусмислен, хибриден статус и въпреки привидната си естественост, шансонът е измамно и неуловимо явление. Тази неуловимост, разбира се, е част от очарованието и една от основните причини да се пише за нея”⁵.

Тези и подобни твърдения в специализираната литература подчертават различни важни елементи от значимите въпроси, свързани с шансона – елементи, които управляват

² **Haworth**, R., 2015. From the ‘Chanson française’ to the ‘Canzone d’auteur’ in the 1960s and 1970s: Authenticity, Authority, Influence. Aldershot: Ashgate, pp. 45-46.

³ *Ibid*, pp. 45-46.

⁴ **Looseley**, D., 2003. Popular Music in Contemporary France: Authenticity, Politics, Debate. Oxford: Berg, p. 81.

⁵ **Hawkins**, P., 2000. Chanson: The French Singer-Songwriter from Aristide Bruant to the Present Day. Aldershot: Ashgate, p. 4.

начина, по който жанрът се възприема и приема. Те, от своя страна, са информирали различните подходи към изучаването му, които са възприети.

Наистина, критичните изследвания на френския шансон се развиват значително през последните десетилетия и една от силните страни на областта е разнообразието от възприети подходи. Шансонът е анализиран по различен начин: като поезия или по-широко – като текст; като популярен музикален продукт; като артефакт, който допринася и чрез който да „четем” културната история на Франция; като основа на френската културна идентичност; като средство за изследване на съвременния социокултурен контекст на страната; дори като обектив, през който се проучва френския социално-политически пейзаж⁶.

Ключово в работата на учените, занимаващи се с изследването на природата на шансона, е изучаването на лиричния компонент. Такава наука често разглежда текстовете на песните като примери за поезия и по този начин се стреми да идентифицира литературните качества на езика и на шансона като жанр. В научен план подобна стратегия утвърждава шансона като обект на сериозно академично изследване и легитимира жанра като популярна културна форма с висок културен потенциал. Първите публикации от този тип, които се появяват, включват приноса на Бруно Онгър (Bruno Hongre) и Пол Лидски (Paul Lidsky) към поредицата „Профил на едно произведение” („Profil d'une œuvre”) за Жак Брел, публикувана през 1976 г.⁷, както и „Шансон и поезия от 30-те до 60-те години” („Chanson et poésie des années 30 aux années 60”) на Люсиен Канталуб-Ферьо (Lucienne Cantaloube-Ferrieu) от 1981 г.⁸.

По-новите изследвания включват проучванията на Иън Пикап (Ian Pickup – глава от книга, публикувана през 1997 г., посветена на литературната критика на шансона)⁹ и Сара Пул (Sara Poole), която анализира задълбочено литературните качества на текстовете на

⁶ Hawkins, P., 1993. How Do You Write about Chanson? French Cultural Studies, vol. 4, pp. 69-79.

⁷ Hongre, B., Lidsky, P., 1976. Jacques Brel: Chansons. Paris: Hatier.

⁸ Cantaloube-Ferrieu, L. 1981. Chanson et poésie des années 30 aux années 60. Paris: Nizet.

⁹ Pickup, I., 1997. La Chanson française et la critique littéraire. In: Aspects de la critique: colloque des universités de Birmingham et de Besançon (Ed.) Ian Pickup and Philippe Baron (pp. 137-150). Besançon: Annales littéraires de l'Université de Franche-Comté.

Жорж Брасенс (2000) и Жак Брел (2004)¹⁰. „Естетика на френската песен” („*Esthétique de la chanson française*”¹¹) на Жоел Жюли (Joël July, 2007) и „Поети певци: литература и популярна музика във Франция и Гърция” („*Singing Poets: Literature and Popular Music in France and Greece*”¹²) на Димитрис Папаниколау (Dimitris Papanikolaou, 2007) също привилегирват поетичния анализ на песента и наблягат на текстовете на шансона.

Това насочва към едно „разпространение на литературната традиция”¹³ в областта на изучаването на френската популярна музика и по-специално – в работата, фокусирана върху шансона. Други автори се ориентират към литературно-исторически изследвания, които проследяват влиянието на средновековния период (и по-специално периода на трубадурите) върху творчеството на певеца-композитор¹⁴. Заедно с това се наблюдават и множество косвени ползи, свързани с природата на шансона – той е използван често като педагогически инструмент за преподаване на френски език. Това се забелязва в някои от първите академични публикации, които се появяват в жанра, в които изучаването на шансона се приветства като възможност за насърчаване ангажираността на учениците и студентите с езиковото богатство на „литературните” текстове¹⁵.

Свързан с целта за разкриване на природата на шансона и неговата на духовност е и анализът на езиковите особености на конкретни песни, които се повтарят в творчеството на определени автори, особено Жорж Брасенс. Работата в тази област показва как римата и поетичните средства се впитат в музикалния жанр. Подробният литературен и лингвистичен анализ на шансона със сигурност е важен за оценката на техническите качества и богатството при писането на текстовете на песните¹⁶, но такива подходи не винаги признават взаимодействието на лириката с музиката, с инструментите или изпълнението, както и взаимната обвързаност на песента и автора на песента със съответния социален, културен или исторически контекст. Това до известна степен крие

¹⁰ **Poole**, S., 2000. *Brassens: Chansons*. London: Grant & Cutler; **Poole**, S., 2004. *Brel and Chanson: A Critical Appreciation*. Dallas: University Press.

¹¹ **July**, J., 2007. *Esthétique de la chanson française*. Paris: L'Harmattan.

¹² **Papanikolaou**, D., 2007. *Singing Poets: Literature and Popular Music in France and Greece*. Oxford: Legenda.

¹³ **Lebrun**, B., 2009. *Protest Music in France: Production, Identity and Audiences*. Aldershot: Ashgate, p. 3.

¹⁴ **Auld**, L., 1996. „L'Humble”: Medieval Echoes in the Chansons of Georges Brassens. *Studies in Medievalism*, vol. 6, pp. 183-198.

¹⁵ **Naudin**, M., 1967. *La Chanson française contemporaine*. *French Review*, vol. 40, pp. 785-794.

¹⁶ **Hawkins**, P., 2000. *Chanson: The French Singer-Songwriter from Aristide Bruant to the Present Day*. Aldershot: Ashgate, p. 13.

риск от ограничение в очертаването на потенциално много по-широко значение на шансона за други дисциплини и/или области.

Все пак изключение тук прави Жан-Франсоа Жандио (Jean-François Jeandillou, 2001), който чете схемите на римите на Брасенс така, както са отбелязани от неговата музика и анализира двойствеността на поетичната форма в популярната песен. Проучването му представлява значителна стъпка напред в развитието на подхода на литературната и лингвистична критика в изследванията на шансона, тъй като въвежда мултидисциплинарен аспект, който се основава на музикологията и изследванията на изпълнението¹⁷.

Тази еволюция води до мнения и публикации, които постепенно започват да разширяват обхвата на методологията и рамките за анализ на шансона. Показателен пример за това е Стефан Ирши (Stéphane Hirschi, 2008) и независимо, че фокусът е основно върху литературността на шансона, Ирши успява да наложи „кантологията“ като ключова критична рамка. В тази връзка е важно да се поясни, че „кантологията“ е термин, който описва подход към изучаването на човешките култури, като се фокусира върху песенните импулси и начините, по които те оформят преживяванията на обществото и историята. Става въпрос за разбиране как песните, музиката и изпълнението създават и отразяват културни формации, а не единствено за анализ на конкретни музикални произведения. Теорията и концепцията за кантологията изместват фокуса от традиционното изучаване на музикалната нотация и композиция към по-широко разбиране на песента като културен феномен.

Тази теория изследва как „песенните“ импулси оформят и биват оформени от културни формации: локални феномени, които възникват от взаимодействието на различни нива на културно производство, включително перформативното, дискурсивното (как говорим за песен), метадискурсивното (как обсъждаме дискусии за песен) и археологическото (как песента се свързва с миналото)¹⁸.

¹⁷ Jeandillou, J. F., 2001. Le Chant des rimes. Français moderne: revue de linguistique française, 69, pp. 161-182.

¹⁸ Denning, M., G. Tomlinson, 2021. Cantologies. Representations, 154, pp. 113-128, doi: 10.1525/rep.2021.154.9.113.

Кантологичният подход в контекста на френския шансон може да изследва как този специфичен жанр отразява ценностите на определена социална група, как песните се използват в социални „ритуали” или как актът на пеене оформя индивидуалните и колективните идентичности.

От особено значение са и проучвания, свързани с процесите на писане на шансона, както и различните начини, по които жанрът се развива от 1980 г., заедно с един критичен поглед върху еволюцията на шансона през новия век¹⁹. Въпреки че кантологията признава шансона за литературен жанр, тя се основава на социологията и в крайна сметка твърди, че шансонът трябва да бъде обект на изследване сам по себе си, без непременно да се позовава на връзката му с поезията или литературата. Някои от първите конференции посветени на шансона, които се провеждат във Франция, са резултат именно от това значително теоретично развитие: „Светлината на шансона” („La Chanson en lumière” от 1996 г.) и „Невероятните граници на шансона” („Les Frontières improbables de la chanson” от 2000 г.) в университета във Валансиен поставят началото на значимостта на шансона в академичните и научните среди. Появилата се през 2003 г. поредица, създадена от „Les Belles Lettres” и „Presses universitaires de Valenciennes”²⁰, е първият опит за публикуване на критични четения на шансона във френската академия. Това е друг забележителен напредък в развитието на изследванията за природата и духовността на шансона.

Въпреки че литературността продължава да бъде една от ключовите теми на науката, последните изследвания върху жанра се стремят да надхвърлят всяка опростена концептуализация на шансона като алтернативна форма на литература и поезия. Тъй като учените се стремят да се ангажират с контекста, в който се представя шансонът, социалният, исторически, културен, дори политически елемент, се подчертава все повече.

Открива се обвързаността на природата на жанра с фокус върху музикалния и социалния контекст на шансона; начините, по които текстовете, изпълнението, гласът,

¹⁹ **Hirschi**, S., 2008. Chanson: l'art de fixer l'air du temps - de Béranger à Mano Solo. Paris: Les Belles Lettres; **Hirschi**, S., 2016. La Chanson française depuis 1980: de Goldman à Stromae, entre vinyles et MP3. Paris: Les Belles Lettres.

²⁰ „Les Belles Lettres” и „Presses universitaires de Valenciennes” – издателства на университета във Валансиен. – бел.авт.

музиката и постановката се вписват в актът, произвеждащ смисъла на този контекст²¹. Наблюдават се и все повече обрати: от изследвания на влиянието на политиката (и по-специално след 1968 г.) върху жанра и ангажираността на шансона с литературата, започват да се появяват дискурси, обхващащи именно съдържанието, в което шансонът се създава – заедно с анализ на текстовете, се „прочита” и музиката, изпълнението, статуса на изпълнителите и т.н. по начин, който демонстрира богатството на шансона като източник на популярния културен пейзаж на Франция²². Шансонът става обект на анализи от гледна точка на модернизма и постмодернизма; свързва се с културните движения във Франция през XX-ти век и т.н.

В съвременността все повече се отправя поглед към по-новото, модерно разбиране за шансона – и за променящата се среда и ситуации, в които той се разкрива и развива. В началото на XXI-ви век се подхожда много по-широко към френската популярна музика, включително към перспективата за социалната и културна природа на шансона. Днес шансонът все повече си взаимодейства с други форми на популярна музика и култура, особено след 2000-те години. В опит да се разберат сложните ценностни системи и културни йерархии, действащи в рамките на популярната музикална индустрия в съвременна Франция, се очертава потенциалът и по-новата природа на шансона много по-широко, за да се разкрие нещо много повече и от природата на френската култура и общество.

Интересът към връзката на шансона с френската култура и общество и взаимодействието му с други жанрове на популярната музика във Франция се обуславя от въздействието на жанра върху френския живот и идентичността. Тук могат да се добавят и връзката между композирането на песни и личният, социален опит на авторите; между музикалната индустрия и шансонът; между литературата и музикалния жанр; между парадокса изкуство-търговия и шансонът като културен знак на френския идеал и идентичност.

Природата и духовността на френският шансон са застъпени и по отношение на културната йерархия на популярната музика. Допълнително се проучва и легитимира

²¹ Calvet, L. J., 1981. *Canson et société*. Paris: Payot.

²² Hawkins, P., 1993. How Do You Write about Chanson? *French Cultural Studies*, vol. 4, pp. 69-79.

шансонът като форма на изкуство с висок културен статус, който се поставя на своето значимо място в тази културна йерархия, измествайки жанрове като вариете или рок поради предполагаемата им комерсиалност²³.

Подобни изследвания демонстрират особено сложните културни ценности, които проникват във френското общество, и как шансонът носи в себе си онази природа, която е в състояние да разкрие и обясни тези сложни отношения и ценности системи. И все пак специализираната литература във Франция е насочена по-скоро към популярната музика като цяло, а не конкретно върху шансона. Показателен за това е фактът, че шансонът не е представен като жанр сам по себе си, което илюстрира, че що се отнася до изследванията на френската популярна музика именно във Франция – шансонът не е този привилегирован жанр, който се очаква. Популярни издания след началото на новия век демонстрират, че шансонът се поставя на равно с метъл и рок музиката, с алтернативната и електронната музика, с хип-хопа и др.

Въпреки това и френският контекст претърпява еволюция от гледна точка на изучаването на самия шансон. Ясно е, че литературната традиция, която насърчава шансонът да се анализира преди всичко като поетична форма, все още е влиятелна, но постепенно се поставя фокус и върху шансона като значим самостоятелен жанр за определени области – култура, история, социология, дори политика.

В своята книга „Представяне на популярното в съвременната френска култура“ („Imagining the popular in contemporary French culture“) вече споменатия Дейвид Лусли (David Looseley, 2012) посочва, че шансонът не е толкова музикален жанр, колкото идеологически разказ²⁴. Шансонът, за който говори – „la chanson française“, уникалният музикален жанр – е толкова преплетен с френската култура, че буквално се превежда като „френски песни“. Може да се каже, че това не е преувеличено. Още от времето на трубадурите и френските поети лирическите поеми често възприемат различни популярни мелодии по желание и са смятани за собствена уникална форма на народно изкуство. Една от първите трансформации на жанра идва през 40-те години на XVIII-ти век, когато

²³ **Lebrun**, B., 2014. Beyond Brassens: Twenty-First-Century Chanson and the New Generation of Singer Songwriters. Modern and Contemporary France, vol. 22, pp. 159-175.

²⁴ **Looseley**, D., 2012. Imagining the popular in contemporary French culture. Manchester University Press: UK, ISBN: 978-0719-078-16-3.

следреволюционният романтизъм води до все по-силен стремеж за запазване на народните традиции, а правителството започва да полага усилия за събиране и антологизиране на традиционни песни. Вероятно още оттогава музикантите се стремят да подредят едно митично популярно музикално минало с песни, характеризирани с остроумие и наситени с емоция. Постепенно шансонът става синоним на френската идентичност, на национална памет и споделена култура, която напомня за началото, за корените и земята, използвайки езика – френският език, както тогава е определен от правителството – изчистен и предназначен да се пее със специфичен акцент, приет като „стандартен“.

Шансонът е изправен пред първата си голяма заплаха с танцовите зали от края на XIX-ти век, чиито посетители предпочитат танцувална музика, подтикнати от англосаксонското влияние. Чернокожите американски музиканти между двете световни войни повеждат джаз лудостта във Франция, която подкрепя движението пред съзерцателното слушане на интимните разкази във френския шансон.

Следва период, в който обаче шансонът се възражда и завръща – с Едит Пиаф и Чарлз Трене. Удоволствието, което Пиаф поражда по това време, е носталгично и възпоменателно, тъй като нейната работа реагира на космополитната модерност. Така през 30-те години на миналия век шансонът изпитва носталгия по 40-те години на XVIII-ти век, когато е изпитвал носталгия по 1400-те години... До известна степен тази реминисценция за националното минало на Франция помага да се обясни удоволствието от Пиаф дори днес. Докато американската музика може винаги да е фокусирана върху един индивидуалистичен идеал, движейки се към следващото ново модерно, френската музика има тенденция да се обръща назад към себе си – не поради липса на изобретателност и креативност, а за да оцени националната идентичност, основана на общността над себе си, на наследството над иновациите.

До 50-те години на миналия век тесните кабареа в Париж дават предпочитание на соло певци-композитори, които могат да си акомпанират, като по този начин изграждат идеята за френския певец-композитор, известен като „auteur-compositeur-interprète”²⁵.

²⁵ Френският израз „auteur-compositeur-interprète” се превежда на български език като: автор, композитор и изпълнител. В българския език този израз често се използва и като „автор-изпълнител” или „певец-композитор“. Терминът се използва за артист, който сам пише текстовете на песните си (auteur), композира музиката им (compositeur) и ги изпълнява лично (interprète) – бел.авт.

Певци като Жак Брел и Шарл Азнавур олицетворяват този архетип на уникален изпълнител, чиито песни са написани от самите тях, вместо да бъдат дело на хитмейкъри от предишните десетилетия. Тези знаменити изпълнители продължават традицията на шансона – песен, фокусирана върху текстове и вокали, създавайки интимност с публиката както звуково, така и по съдържание.

Същевременно, заедно с влиянието на рокендрола в САЩ и Обединеното кралство, музикалната индустрия във Франция се втурва да създава своя собствена версия на Елвис Пресли в лицето на французина Джони Холидей. Френският рок обаче (независимо от световната слава и популярност на Холидей) почти винаги е бил отхвърлян като евтина имитация, а изпълнителите на „chanson française” продължават да доминират и в този период.

През 70-те години се появява „la nouvelle chanson française”²⁶, продукт на музиканти, възпитани както в духа на френската класика, така и на американският поп и рок. Дори хип-хопът не е неподатлив на асимилиращите сили на шансона, като работата на изпълнители като MC Solaar през 90-те години бързо навлиза в идеологическия канон на la chanson française поради фокуса им върху текстовете. В тази връзка, противоречивите радио квоти във Франция от 1994 г. всъщност облагодетелстват хип-хопа, тъй като премахват конкуренцията от американския поп и освобождават място за местни таланти.

Последната итерация на „la chanson française” през новия век успява да смеси шансона с рап, джаз или електронна музика, за да създаде нещо оригинално, но определено референтно. Очевидно е, когато звучат тези песни, че те не са композирани и изпълнени в отговор на настоящите американски поп тенденции – в тях има носталгия, емоция и известна „френскост”, която е трудно да се определи. Фактът, че се изпълняват на френски език също не следва да се приема за даденост, като се има предвид броят на френските музиканти, които пеят на английски език, за да отговорят на глобалното търсене. Новите музикални проявления на шансона се допират силно до идеята и автентичността на жанра – на моменти са мрачни, минималистични, поставяйки

²⁶ Изразът „la nouvelle chanson française” се превежда на български като „новият френски шансон“. По същество това е културно-музикално течение, което обозначава съвременната вълна от френски автори-изпълнители, които продължават традицията на класическият френски шансон, но в колаборация с по-модерни текстове, стилове, музикални аранжimenti. – бел.авт.

разказването на истории и гласа на изпълнителя на преден план, приканвайки слушателя толкова близо, че почти се чувства намесен в лично преживяване. Именно това е магията на la chanson française: тя върви тихо, обгръщайки се в пластове културна памет, така че когато се появи отново, се чувства вече позната – в своята уникалност и силна културна принадлежност.

Това показва, че френският шансон е емблематичен културен символ, който въплъщава същността на националната идентичност на Франция. Той е повече от музикален жанр: шансонът е начин за изразяване на френската душевност, история, културни ценности. Неговите текстове, музикална структура и изпълнение отразяват уникалността на френската култура и играят ключова роля за нейното съхранение и развитие, особено в епохи на промени.

Шансонът като символ осигурява културна приемственост, предавайки традиции и ценности. Артисти като Едит Пиаф и Жак Брел създават основите на жанра, които продължават да вдъхновяват и съвременни изпълнители. Докато много други музикални жанрове се вливат в глобалната музикална сцена, шансонът запазва своята национална специфика, като същевременно приема нови музикални влияния. Чрез интеграцията на джаз, поп, електронна музика, съвременните артисти предлагат нови форми на изразяване, без да губят културната идентичност на жанра²⁷. По този начин шансонът се превръща в пазител на тази идентичност и е отражение на националната гордост, а чрез своята универсалност и гъвкавост продължава да бъде опора на френската култура в един бързо променящ се свят, осигурявайки стабилност и чувство за принадлежност на нацията.

В заключение може да се обобщи, че при разкриването на природата и духовността на шансона като самостоятелен жанр, следва той да бъде разглеждан както през призмата на културата, музиката и идентичността на Франция, така и заемайки мястото си на съвременен шансон наред с други музикални жанрове. Значими за това са съвременните възприятия на слушателя, анализът на текстовете, музиката, гласът на изпълнителя; стремежът да се представи културната история на певица.

²⁷ Kelly, B., 2008. Introduction: The Roles of Music and Culture in National Identity. In: Barbara L. Kelly (Ed.) "French Music, Culture, and National Identity, 1870-1939" (pp. 1-14). Boydell & Brewer: UK, ISBN: 978-158-0467-23-0.

Чрез подобна хибридность може да се характеризират и физичността на шансона, да се анализира тялото, гласът, представянето на артиста, неговият произход, пол, идентичност. Погледът към шансона от по-широката му перспектива може да повлияе и на възприятието на жанра от потенциални и бъдещи слушатели, да подчертае приноса му във френския и международен контекст, да хвърли светлина върху разбирането за френската идентичност, да ангажира с присъствието на шансона чрез културното му въздействие по целия свят.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. **Auld, L.**, 1996. “L’Humble”: Medieval Echoes in the Chansons of Georges Brassens. *Studies in Medievalism*, vol. 6, pp. 183-198.
2. **Calvet, L. J.**, 1981. *Chanson et société*. Paris: Payot.
3. **Cantaloube-Ferrieu, L.**, 1981. *Chanson et poésie des années 30 aux années 60*. Paris: Nizet.
4. **Denning, M., G. Tomlinson**, 2021. Cantologies. *Representations*, 154, pp. 113-128, doi: 10.1525/rep.2021.154.9.113.
5. **Fabbri, F.**, 1982. A Theory of Musical Genres: Two Applications. In: *Popular Music Perspectives: Papers from the First International Conference on Popular Music Research*, Amsterdam, June 1981, ed. by David Horn. Online at: http://www.francofabbri.net/files/Testi_per_Studenti/ffabbri81a.pdf [Accessed 11 October 2024].
6. **Hawkins, P.**, 1993. How Do You Write about Chanson? *French Cultural Studies*, vol. 4, pp. 69-79.
7. **Hawkins, P.**, 2000. *Chanson: The French Singer-Songwriter from Aristide Bruant to the Present Day*. Aldershot: Ashgate.
8. **Haworth, R.**, 2015. From the ‘Chanson française’ to the ‘Canzone d’autore’ in the 1960s and 1970s: Authenticity, Authority, Influence. Aldershot: Ashgate.

9. **Hirschi, S.**, 2008. Chanson: l'art de fixer l'air du temps - de Béranger à Mano Solo. Paris: Les Belles Lettres.
10. **Hirschi, S.**, 2016. La Chanson française depuis 1980: de Goldman à Stromae, entre vinyles et MP3. Paris: Les Belles Lettres.
11. **Hongre, B., Lidsky, P.**, 1976. Jacques Brel: Chansons. Paris: Hatier.
12. **Jeandillou, J. F.**, 2001. Le Chant des rimes. Français moderne: revue de linguistique française, 69, pp. 161-182.
13. **July, J.**, 2007. Esthétique de la chanson française. Paris: L'Harmattan.
14. **Kelly, B.**, 2008. Introduction: The Roles of Music and Culture in National Identity. In: Barbara L. Kelly (Ed.) "French Music, Culture, and National Identity, 1870-1939" (pp. 1-14). Boydell & Brewer: UK, ISBN: 978-158-0467-23-0.
15. **Lebrun, B.**, 2014. Beyond Brassens: Twenty-First-Century Chanson and the New Generation of Singer Songwriters. Modern and Contemporary France, vol. 22, pp. 159-175.
16. **Looseley, D.**, 2003. Popular Music in Contemporary France: Authenticity, Politics, Debate. Oxford: Berg.
17. **Looseley, D.**, 2012. Imagining the popular in contemporary French culture. Manchester University Press: UK, ISBN: 978-0719-078-16-3.
18. **Naudin, M.**, 1967. La Chanson française contemporaine. French Review, vol. 40, pp. 785-794.
19. **Papanikolaou, D.**, 2007. Singing Poets: Literature and Popular Music in France and Greece. Oxford: Legenda.
20. **Pickup, I.**, 1997. La Chanson française et la critique littéraire'. In: Aspects de la critique: colloque des universités de Birmingham et de Besançon (Ed.) Ian Pickup and Philippe Baron (pp. 137-150). Besançon: Annales littéraires de l'Université de Franche-Comté.
21. **Poole, S.**, 2000. Brassens: Chansons. London: Grant & Cutler.
22. **Poole, S.**, 2004. Brel and Chanson: A Critical Appreciation. Dallas: University Press.